

Příloha k protokolu o SZZ č. Jméno: **Bc. Hana POPELKOVÁ**
Vysoká škola: **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**
Filozofická fakulta
Ústav bohemistiky Obor: **Bohemistika**
Datum odevzdání posudku: **12. 6. 2018**

Oponent diplomové práce:
PhDr. Štěpán Balík, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

KAZATELSKÉ UMĚNÍ V OBDOBÍ POZDNÍHO BAROKA

téma

Ve své lingvoliterární a komparativní diplomové práci se Hana Popelková zaměřuje na kazatelské texty tří, resp. čtyř barokních autorů (Antonína Koniáše, Antonína Jana Kelského, Ondřeje Františka Jakuba de Waldta, resp. generačně staršího Bohumíra Hynka Josefa Bilovského). Její literárněvědná analýza vychází především z protikladu dvou kazatelských proudů, jež popsala v již v teoretické části. Uměřený humanistický proud, v práci zastoupený Koniášovým textem, je stavěn do opozice k ostatním konceptuálním kázáním zbývajících autorů, v jejichž jazyce se projevuje větší míra expresivity. Jedním ze závěrů práce je tak tvrzení, že největší počet figur a tropů, kterými je text ozvláštňen, se vyskytuje v konceptuálních kázáních Kelského, a především pak de Waldta. Dále u Koniáše není ani přítomno – na rozdíl od předchozích autorů – oslovení publika, tedy základní rys sloužící k udržení pozornosti posluchačů (s. 87). Autorka se rovněž zaměřuje na tradiční prvky kazatelských textů a na jejich případnou absenci. Například v Koniášově kázání chybí část argumentum, ve většině Kelského textů je vypuštěno refutatio (s. 86).

Vyzdvihnout lze např. vystižení dobové slovní zásoby *quartýr / kvartýr*, *okolostojičnost* (obě s. 71), *kleprlík*, *patrontaš*, *smačný* (vše s. 80). U de Waldta dokonce dokládá i substantivum *vlastenec* (v dnešním významu; s. 72), které Šlosar chybně popisuje jako Máchův neologismus (*Spisovný jazyk v dějinách české společnosti*, 2009, s. 115). Velmi názorně a přesvědčivě je zmapována také de Waldtova barvitá metaforická invence či jeho lidová etymologie – např. výklad toponyma Nezamyslice jako složeniny od *nejzád myslíce*, tedy „nejusilovněji“ (s. 44) –, která má podpořit jeho kazatelský výklad.

Text diplomantka přehledně rozvrhla do jednotlivých kapitol. Výkladový styl je jasný a výstižný. Formální nedostatky se v práci téměř nevyskytují. Ojedinelé výhrady mám ke způsobu citací a výběru odborné literatury. Na str. 27 v prvním odstavci o Antonínu Koniáši Popelková parafrázuje heslo z *Lexikonu české literatury*, ve druhém odstavci téhož oddílu následuje citace z jiného zdroje. Odkaz na *Lexikon české literatury* následuje až za druhým odstavcem (s. 28). Podobný lapsus se objeví i v odstavcích o Antonínu Janu Kelském (s. 28). Autorka uvádí parafrázi podle Sládka, ale přesný zdroj

uvádí v jiné souvislosti až v odstavci následujícím. Nebylo by také vhodnější citovat přímo autora hesla než *Lexikon české literatury* jako celek? (s. 28). Rejzkův *Český etymologický slovník* by mohla autorka citovat podle nejnovějšího vydání z roku 2015.

Slovy de Waldta mám tedy několik spíše drobných poznámek k autorčiným věcným „poklískám“. Částečně metodologicky chybná, byť zároveň zdrojově podnětná, je koncepce lexikologické kapitoly diplomové práce. Lapsy tohoto typu mohou pak vyústit v chybný závěr: „Vybrané výpůjčky z němčiny se vyznačují svým světským charakterem [...], do náboženské oblasti z nich náleží pouze výraz *církev* [...]“ (s. 88) Pokud by však autorka mezi germanismy – podle kritéria posledního přejímajícího jazyka jako v případě *církyve* – zařadila i latinismy *kostel* (s. 76) či primárně grecismus *biskup* (s. 74) aj., bylo by náboženských germanismů více. Není mi jasné, proč autorka do první lexikální podkapitoly „8.1 Archaismy a zvláštní tvary“ mezi příznakové formy zařazuje i slova spisovná neutrální *družička* (s. 69), *kostnice* (s. 70) či obecněčeské substantivum *držka* (s. 70), spis. *dršťka* „zvířecí tlama“ (blíže SSČ).

I přes uvedené výhrady diplomantčin text představuje kvalitní lingvoliterární sondu do barokních kázání první poloviny 18. století. Její diplomovou práci rád **doporučuji** k obhajobě.

Dotazy k obhajobě:

- 1) Mohla by diplomantka vysvětlit, proč v přehledu tropů a figur zvolila Svobodův článek z *Naší řeči* z roku 1947 a nečerpá z jiné teoretické literatury (tj. Hrabákův a Štěpánkův – *Úvod do teorie literatury*, Cullerův *Krátký úvod do literární teorie* či populárnější Bruknerův *Poetický slovník*)?
- 2) Mohla by autorka DP objasnit, v čem je Kelského konceptuálnost méně výrazná než de Waldtova?

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 12. června 2018

Stupeň klasifikace:	☒ výborně	☐ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	---	--------------------------------------	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte